Poštnina plačana v gotovini. Cena 25.— lir Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1 - c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18-I.
CENA: posamezna številka L 25 — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200 — Za inozemstvo: mesečno L 170, letno L 2.000 — Poštni čekovni račun: Trst štev. 11-7223.

Leto XI. - Štev. 7 Trst - Gorica, 15. februarja 1957 Izhaja vsak petek

Kdo jim verjame?

Nova sovjetska invazija mirovnih potegavščin

»Totalna vojna med komunizmom in kapitalizmom je neizogibna. Danes seveda še nismo dovolj močni, da bi lahko napadli. Naša ura pa bo prišla v 20 ali 30 letih. Da lahko tudi zmagamo, so nam potrebni elementi presenečenja. Buržoazijo moramo uspavati. Zato bomo pričeli z najbolj hrupnim mirovnim gibanjem, ki je kdajkoli obstojalo. Postavljali bomo razburljive predloge in nenadoma popuščanja. Kapitalistične dežele bodo postale mehke in otročje prostodušne, dekadentne; z največjim veseljem bodo sodelovale pri lastnem uničenju. Novo priložnost za prijateljstvo z nami bodo sprejele z odprtimi rokami. Kakor hitro pa bo njihova čuječnost popustila, jih bomo s stisnjenimi pestmi pobili.«

Tako je povedal Dimitrij Manuilski, najvišji komunistični poglavar sovjetske republike Ukrajine, l. 1931 v Moskvi.

Menda ga ni človeka, ki ne bi želel, da na svetu vlada mir, da se denar troši raje za zidanje stanovanjskih stavb in tovarn, ne pa za astronomsko drage vojaške poskuse in nova orožja, da se ljudem raje daje kruh in maslo, ne pa topove in municijo. O tem ni nobenega dvoma in ne more biti nobene debate. Vendar je na drugi strani prav tako gotovo, da bi bil norec in samomorilec tisti, ki bi ostal nepripravljen in golorok, medtem ko bi si njegov bližnji brusil meč in natikal oklep prav z namenom, da mu vzame njegovo svobodo, si prilasti njegov kruh in maslo, katerega ustvarjanju je v svoji lahkovernosti in zaupanju posvetil vse svoje sile. Izpadlo bi, da bi dotičnik, ki je koval orožje, medtem ko je drugi kopičil produktivne in konzumne dobrine, končno imel vse: po mili volji bi ukazoval in delil svojo pravico, naslonjen na svojo oboroženo premoč bi brez nevarnosti izvrševal vsako nasilje, pripadlo bi mu tudi vse bogastvo, ki ga je drugi ustvaril, a ni poskrbel, da bi ga zavaroval.

Tako stojé stvari, odkar se naš svet vrti okoli sonca, in tako bodo ostale, vse dokler bodo človeška bitja lezla po njegovi skorji. Mir je možen samo takrat, ko je vsestransko zavarovan in ne bo njegova kršitev prepuščena prosti volji nasilnikov, o razorožitvi se lahko govori, samo če je vsestranska in ni nikjer stremljenj, ki bi skušala razširiti eno ali drugo oblast, eno ali drugo idejo po vsem svetu. In ker je drugo težje dosegljivo kot prvo, so nam že naši prapradedje zapustili vodilo: »Če hočeš mir, pripravljaj se na vojno« — vsaj tako, kot tvoj sosed in morebitni tekmec — bi še pristavili njihovi kasnejši potomci. Kdor ni ravnal tako, je še vedno plačal svojo naivnost z grenkim razočaranjem, po katerem ni pomagalo nobeno kesanje.

Pri vsem tem pa drži, da je želja po mirnem in srečnem življenju tako globoko zakoreninjena v človeku, da rada potisne v ozadje vse tisto, kar narekuje trezen in včasih tudi težka bremena narekujoč premislek. Zato so se vsi zavojevalci, od najstarejših časov pa do danes, vedno posluževali tako imenovane tehnike »uspavanja«. Nasprotnika so zazibali v sanje o večni pravici miru; pripravili so ga do tega, da je, omamljen, pozabil na opreznost in potem so z lahkoto dosegli svoj namen in ugrabili svoj plen. Igra se je že tolikokrat ponovila, da bi jo vsi lahko znali na pamet. Toda kaj hočemo, ko pa živé na svetu vsakih nekaj desetletij nova pokolenja in se večina ljudi uči šele na lastnih, ne pa na tujih izkušnjah!

Vse od svojega obstoja, posebno pa v naših nemirnih povojnih letih je tudi Sovjetska zveza že nekajkrat pokazala, da pozna to dejstvo in da se z njim zavestno okorišča. Kako so njeni voditelji potegnili pokojnega Roosevelta? Kaj niso vse obljubljali, dokler niso vklenili v svoj obroč in stisnili v svojo pest cele vrste satelitskih držav? In ko se je v svetovnem javnem mnenju prebudila zavest nevarnosti, kako so jo znali uspavati s svojimi »mirovnimi ofenzivami«, za katere je značilno, da so jih sprožili vedno takrat, ko je kazalo, da bo zahodni svet utrdil svoja zavezništva, da bo povečal svojo moč, nikdar pa takrat, ko je bil zahodni svet razbit in uspavan. Takrat so izkoriščali dani položaj in so rušili, ne pa gradili mir. Prvi povojni predih so izkoristili za državne udare na Češkoslovaškem, Madžarskem, v Bolgariji itd. Ameriško zaupanje in popustljivost na Daljnem vzhodu sta imela za posledico komunizacijo Kitajske in korejsko vojno. Neuvidevnost kolonialnih sil nesrečo v Vietnamu. Obdobje »sožitja«, ki je sledilo ženevskemu sestanku treh veli-

(Nadaljevanje na 2. strani)

NENNI POTISNJEN V SLEPO ULICO

Kongres Italijanske socialistične stranke se je izrekel za nadaljevanje frontaške politike

Na kongresu Italijanske socialistične stranke v Benetkah se je zgodilo nekaj, kar so na splošno vsi pričakovali, in nekaj, kar je, vsaj večino, precej presenetilo. Sprejeta je bila enotna politična resolucija, ki načelno odobrava zamisel socialističnega zedinjevanja, pa čeprav na drugi strani ne daje potrebnih jamstev, niti ne prinaša zaželenih razjasnitev. Osnovno Nennijevo stališče je bilo torej sprejeto. Vkljub temu pa je Nenni s svojo skupino ostal v manjšini. V novem strankinem osrednjem odboru je namreč samo ena tretjina pristašev njegove struje, medtem ko pripadata ostali dve tretjini skupinam, ki so za nadaljevanje dosedanje ljudskofrontaške politike sodelovanja in skupnega nastopa s komunisti.

Nad modernimi socialno-demokratičnimi strujami so torej, vsaj pri volitvah glavnega strankinega osrednjega odbora, izrazito nadvladale težnje delavske solidarnosti za vsako ceno, pa čeprav z zaveznikom, kakršen je Komunistična stranka, ki je še povsod, kjer je prišla na oblast, spravila socialiste v koš, češ »črnec je opravil svoje delo, zdaj lahko gre«. Socialni demokrati s Saragatom in Matteottijem na čelu so se pa hoteli zavarovati prav proti temu, da bi se v primeru socialistične združitve nehoté znašli v vlogi takšnega črnca. Zato moramo pričakovati, da bo po beneškem kongresu Italijanske socialistične stranke delo na socialističnem zedinjevanju v Italiji zastalo. To se ne bo zgodilo po krivdi socialnih demokratov, pač pa po krivdi Italijanske socialistične stranke, ki se na svojem odločilnem zborovanju ni znala dvigniti nad obrabljene in preživele formule preteklosti.

Po pretežnem odobravanju, ki ga je bil Nenni deležen prve dni kongresa, so se preteklo soboto pokazale prve resne težave, ki so dale slutiti, da se je strankin tajnik znašel v pravi zagati. Volilna komisija, ki je morala določiti kandidate za strankin osrednji odbor, se nikakor ni mogla zediniti, katerih 120 imen naj da na listo iz seznama, ki je obsegal okrog 300 imen. Seja je trajala vso noč in se je nadaljevala še v nedeljo. Nesoglasja so se pojavila tudi v političnem odboru, ki je proučeval Nennijev osnutek politične resolucije.

Kakor že rečeno, je glede resolucije v glavnem obveljalo Nennijevo stališče o potrebi socialističnega zedinjenja. Toda resolucija se obenem izreka za nadaljevanje razrednega boja, ker smatra, da temeljijo »odnošaji med socialisti in komunisti na naravni osnovi razredne vzajemnosti«. Čeprav naj bi to bilo brez dosedanjih pogodb o enotnem nastopanju ali medsebojnem posvetovanju, je vendar s tem jasno rečeno, da bo Italijanska socialistična stranka še v naprej sodelovala s komunisti.

S takšno resolucijo so zadovoljni komunisti, medtem ko so z njo zelo otežkočena pogajanja s socialnimi demokrati, ki so zahtevali prelom s komunisti.

Takoj potem, ko je bila odobrena resolucija, so začele volitve v osrednji strankin odbor. Ta šteje 81 članov, medtem ko je bilo sporazumno določenih kandidatov 120. Tako so delegati imeli možnost izbire. In tu je prišlo do presenečenja. Nennijeva struja je ostala v izraziti manjšini. Dobila je 27 odbornikov, medtem ko so jih morandijevci dobili 30, pristaši struje poslanca Bassa 15, struje poslanca Pertinija pa 9. Preferenčnih glasov je dobil največ poslanec Foà in šele za njim Nenni. Komunisti so bili seveda tega izida veseli še bolj kot resolucije.

V nastalem položaju je trajalo dva dni, da je novi osrednji odbor lahko sestavil novo državno vodstvo Italijanske socialistične stranke. Nenni je postavil določene pogoje, ki pa niso bili v celoti sprejeti. Videti je bilo že, da zna celo izgubiti položaj generalnega tajnika. Končno pa je tudi v tem vprašanju sledil kompromis. Pertini se je odpovedal svoji kandidaturi in Nenni je ostal generalni tajnik. Toda poleg Nennija so v tajništvu še poslanci Mazzali, De Martino, Vecchietti (doslej ravnatelj strankinega glasila »Avanti«) in Basso. V novem vodstvu je Nennijeva skupina dobila sorazmerno najmočnejše zastopstvo, nima pa večine, ker ji pripada samo devet od skupnih 21 članov.

Tako je Nenni postal nekakšen jetnik glavnega odbora svoje stranke. Predvidevanje, da bo beneški kongres dal Italijanski socialistični stranki novo vodstvo, ki bo Nennija pri njegovem delu in stremljenjih podpiralo, ne pa oviralo, se torej ni uresničilo. Samo bodočnost bo pokazala, ali bo Nenni nastale okoliščine obvladal ali pa jim bo dokončno podlegel.

Adenauer in Moskva

Kancler Adenauer je bil že enkrat v Moskvi. V zameno za medsebojno izmenjavo diplomatskih zastopnikov in povečanje trgovine med Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo je takrat dosegel, da so Sovjeti pristali na izpustitev nemških vojnih ujetnikov, ki so jih še držali v svojih rokah.

Zato je pretekli teden vzbudila razumljivo zanimanje vest, da je maršal Bulganin poslal kanclerju Adenauerju poslanico, ki obravnava prav ti dve vprašanji, pri čemer se pa zadržuje posebno na razorožitvi. Bulganin pravi, da so na delu sile, ki bi rade potisnile Nemčijo na pot vojnih pustolovščin in opozarja Adenauerja, naj dobro premisli, predno se odloči za oborožitev, ki »samo komplicira zunanjepolitični položaj Nemčije«. Sovjetska zveza pa želi prijateljstvo z Nemčijo, kajti od tega je odvisen »mir v Evropi«.

Z nemško oborožitvijo, podporo, ki bi jo s tem dobilo atlantsko zavezništvo, in s tesnejšim gospodarskim sodelovanjem bi namreč bila Zah. Evropa okrepljena, to pa ne more iti v račun Sovj. zvezi, ki bi rada videla, da ostane Evropa oslabljena, Nemčija pa čim manj oborožena in nevtralna. Zato namiguje, da bi Nemčija s svojo nameravano opredelitvijo in vztrajanjem pri dosedanji zunanji politiki samo otežkočila izvedbo že predvidenih sporazumov s Sovjetsko zvezo, posebno pa bi onemogočila svojo ponovno združitev. Zato predlaga, da bi morali poživiti sovjetsko-nemške stike, in Bulganin obljublja, »da bo sovjetska vlada pazljivo in rada proučila probleme«, ki bi jih kancler Adenauer načel.

Socialnodemokratski prvak Erler je z zadovoljstvom pozdravil Bulganinovo poslanico, ki zagovarja približno enake poglede kot jih ima nemška socialnodemokratska stranka. Po njegovem se odpirajo nove možnosti za neposredne razgovore med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Vendar pa je opozoril, da se Nemčija tudi v tem primeru ne sme odpovedati zahodni solidarnosti, ker bi v tem primeru ostala osamljena pred ogromno premočjo Sovjetske zveze. Tudi voditelj zahodnonemških socialnih demokratov, Ollenhauer, meni, da bi Nemčija lahko sprejela samo takšno novo ureditev sistema evropske varnosti, za katerega bi jamčile Združene države in Sovjetska zveza.

Ko si že nemški socialdemokrati ne želijo enostranske ureditve nemško - sovjetskih vprašanj, je toliko bolj razumljivo, da si tega ne želi niti Adenauer. Zato predvidevajo, da bo Adenauer vztrajal na svoji dosedanji poti, posebno še, ko je komaj pretekli teden izjavil, da bo Moskva verjetno že v kratkem prisiljena spremeniti svojo zunanjo politiko, k čemur naj bi jo prisilili dogodki na Madžarskem in Poljskem, gospodarske težave ter naraščajoča moč in edinost svobodoljubnega sveta. Vkljub temu pa opazovalci ne izključujejo možnosti, da bi se Adenauer ne podal še enkrat v Moskvo, posebno še, ker bi mu kazalo, da s tem kaj pridobi, pa naj bo to za Nemčijo ali pa za svojo volilno propagando.

Poživitev zahodnega sodelovanja

Eisenhower je povabil Mac Millana in Molleta na državniške razgovore

Predsednik Eisenhower se bo 26. februarja sestal s francoskim ministrskim predsednikom Molletom, od 21. do 24. marca pa z britanskim ministrskim predsednikom Mac Millanom. Tako so v ponedeljek sporočili v Thomasvilleu, kjer je predsednik Eisenhower na oddihu.

Napovedana sestanka dokazujeta, da je v glavnem že poravnano nesoglasje, do katerega je prišlo med Združenimi državami na eni ter Francijo in Veliko Britanijo na drugi strani, ko sta ti dve velesili skušali na svojo roko urediti vprašanje Sueškega prekopa. Od obnovitve medsebojnega zaupanja in iskrenega sodelovanja med tremi zahodnimi velesilami pričakuje demokratični svet lahko samo pozitivne rezultate, saj so s tem razpršendvomi in bojazni, da bi se sovražniki svobode lahko okoristili z neslogo v zahodnem taboru.

S posebnim zadovoljstvom so sprejeli vest o bližnjem sestanku Mac Millana z Eisenhowerjem v Veliki Britaniji. Po umiku Edena, ki je bil, vsaj v ameriških očeh, glavni pobudnik pohoda na Suez, se je sicer vedelo, da mora prej ali slej priti do takšnega sestanka. Vendar se je pričakovalo, da bo britanski ministrski predsednik moral iti v Washington. Zato je Britance prijetno presenetilo, ko so zvedeli, da je Eisenhower predlagal, naj bo sestanek na Bermudih, torej na britanskih tleh. S tem je očitno pokazal, da hoče razpravljati z Mac Millanom kot s poglavarjem vlade posebno upoštevane sile in da dela razliko med njim in običajnimi romarji, ki prihajajo v Washington z eno ali drugo prošnjo. Mac Millan ne bo odšel torej na Bermude na več ali manj običajni diplomatski izlet, temveč gre pri tem za obnovitev tistega značilnega britansko - ameriškega sodelovanja, kakršnega sta med drugo svetovno vojno izvajala Roosevelt in Churchill, dva največja moža v moderni zgodovini obeh anglosaških velesil.

Da bo volja Združenih držav za poravnavo vseh nesoglasij v zahodnem taboru še bolj očitna, je Eisenhower povabil na obisk tudi francoskega ministrskega predsednika Molleta. Značilno pa je, da so razgovori ločeni, iz česar nekateri sklepajo, da je pokopano sodelovanje »treh velikih«, ki je trajalo vso povojno dobo. Združene države, ki že dolgo dejansko vodijo pravi politični dvogovor s Sovjetsko zvezo, prilagujejo torej temu dejstvu tudi zunanjo formo svojih diplomatskih stikov.

Za nobenega od teh dveh državniških razgovorov ne predvidevajo, da bi imela točen delovni spored. Razpravljali pa bodo prav gotovo o nemškem vprašanju, Srednjem vzhodu, svetovnem položaju na splošno in o problemih obrambe, s posebnim ozirom na naloge Atlantske zveze.

Izrael vztraja pri svojem

Glavni tajnik Združenih narodov je pretekli ponedeljek predložil glavni skupščini ZN svoje poročilo o položaju na Srednjem vzhodu. V njem je prosil, naj mu skupščina dá nova navodila, kajti glavnemu tajniku ni uspelo, da bi pripravil Izrael do tega, da umakne svoje čete iz Gaze in s področja ob Akabskem zalivu. Hammarskjoeld pravi, da izraelska vlada zahteva, da mora Egipt najprej odpraviti vojno stanje z Izraelom, po drugi strani pa z zasedbo teh krajev sama ne kaže, da bi ga hotela povsem ukiniti.

S tem je Hammarskjoeld seveda povedal samo del resnice. Židovsko zunanje ministrstvo je res objavilo dolgo izjavo, v kateri je ponovno poudarilo, da je treba Egipt prisiliti k spoštovanju mednarodnih pogodb in da se bodo izraelske čete umaknile iz Gaze in s področja ob Akabskem zalivu šele, ko bo dal Egipt zadostna jamstva, da ne bo več onemogočal izraelske plovbe po Akabskem zalivu in da ne bo iz Gaze več pošiljal teroristov na izraelska tla. Glasnik izraelske vlade je nadalje izjavil, da bi bil umik izraelskih čet hitro izvedljiv, če bi ameriške sile odstranile nevarnost ponovne zapore Akabskega zaliva. To pa velja samo za področje ob zalivu, medtem ko Izrael ne namerava zapustiti Gaze, katero drži kot poroštvo za ureditev svojega razmerja z Egiptom. V ostalem sploh smatra, da Gaza pripada Izraelu, ne pa Egiptu.

Tako je videti, da vztraja vsak pri svojem in se ne more reči, da bi bila vsa krivda za zagato, v katero je zašlo urejevanje izraelsko-egiptovskega spora samo na izraelski strani.

Morebitni izhod iz slepe ulice bi morda predstavljal ameriški načrt, katerega je Dulles sporočil izraelskemu veleposlaniku. Gre za začasno rešitev, pri kateri bi Združene države zagotovile Izraelu svojo podporo za zagotovitev svobodne plovbe v Akabskem zalivu ter bi istočasno pozvale Združene narode, naj pošljejo na področje Gaze svoje čete, s čemer naj bi bilo preprečeno, da bi to področje prišlo zopet v egiptovske roke. Verjetno se bo pa Izrael upiral tudi tej rešitvi ali bo vsaj zahteval njeno dopolnitev, kajti po tolikih letih nesrečnega provizorija, tekom katerega ni nikdar bilo miru na državnih mejah, si izraelska vlada želi trajno, ne pa novo »začasno« rešitev.

Reakcija na Madžarskem

Nagy-a bodo verjetno postavili pred ljudsko sodišče

Po dogodkih na Madžarskem in Poljskem totalitaristične komuniste, ki se upirajo naprednim delavskim težnjam po izboljšanju gmotnega položaja in po večji svobodi, svet lahko z vso upravičenostjo označuje za resnično reakcijo. Prišli smo torej do zgodovinske prelomnice, ko je ta oznaka za starokopitne, napredku nasprotne sile začela veljati tudi za komaj dovčerajšnje revolucionarje.

Se posebej pa je ta naziv za komuniste upravičen, če pomislimo na povračilne ukrepe, s katerimi se znašajo povsod tam, kjer morejo, nad svojimi nasprotniki. Kaj je pa drugega kot reakcija, če Kadarjeva vlada proglaša za nične vse izpremembe in izboljšanja, ki si jih je madžarsko ljudstvo priborilo v kratkih dneh svoje svobode, oziroma v prvih dneh še negotovega Kadarjevega povratka na oblast. Ali ne zasluži naziva »teror reakcije« brezobziren lov na nasprotnike, ki ga organizira ista Kadarjeva vlada ob podpori Sovjetov, z uporabo oživljene in tako osovražene politične policije? Ljudje romajo množično v zapore, padajo smrtne obsodbe, razpuščeni so delavski sveti, vse mora molčati. Ali ni to teror, teror reakcije, pa čeprav tokrat rdeče reakcije, ki se boji novega?

Marca bo završalo?

Vkljub vsem grožnjam in nevarnostim pa se madžarski rodoljubi ne dajo upogniti, njihov duh in volja še nista zlomljena. Tako so zadnje dni preteklega tedna po madžarski prestolnici zopet širili letake, v katerih sporočajo, da bodo v marcu obnovili oborožen upor po vsej državi. Po zidovih se je začel pojavljati znak »MUK«, kratica za madžarske besede »Marca se bo ponovilo«. Listke z istimi črkami dobivajo po pošti na dom prebivalci madžarskega glavnega mesta. Kadarjeva vlada seveda izjavlja, da ne bo dovolila, da bi kratica »MUK« postala kaj več kot zgolj navadni besedni zlog. Na tajne letake je odgovorila s proglasom, ki je ena sama neprikrita grožnja. V razna industrijska središča, tako v rudarsko področje Salgotarjana, je vlada poslala na sto in sto aktivistov, ki naj na terenu pobijajo dejanost in vpliv rodoljubov.

Toda Kadarjeva vlada se ne omejuje samo na protipropagando in na orožje. Oboje skuša podkrepiti z otipljivimi dejanji. Da si zagotovi zvestobo policijskih oddelkov, ki so njena edina podpora, je močno povišala plače policijskih funkcionarjev.

Ti dobivajo zdaj na mesec po 12 - 15 tisoč forintov, medtem ko znaša povprečna delavska plača samo okrog 1.400 forintov na mesec. Istočasno je vlada uvedla strogo preiskavo o zadržanju državnih uradnikov med revolucijo. Uradnike, ki so na katerikoli način sodelovali pri vstaji, bodo postavili pred sodišče in jih odpustili iz službe.

Komunistični obmejni stražniki prejemajo po 2000 forintov mesečne plače, nekomunistični graničarji pa samo po 350 forintov. Za vsakega ujetega ali ubitega ubežnika prejemajo graničarji po 200 in več forintov nagrade. Tudi te nagrade so za člane nove KP dvakrat do petkrat večje kot za ostalo gmajno.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Teror tudi v Egiptu?

Pretekli petek je glavni egiptovski državni pravdnik že napovedal, da bo zahteval smrtno kazen za 20 oseb, ki so jih obtožili vohunstva v prid Velike Britanije. Na sodni razpravi, ki je začela včeraj, je med obtoženci 8 Angležev, 1 Jugoslovan in 11 Egipčanov. Štirje Angleži so zapustili deželo, preden se je policija odločila za aretacijo. Jugoslovan je bivši polkovnik Gligorijević.

Istočasno so poročali, da je začela gladovno stavko predsednica emancipacijskega gibanja »Hčere Nila«, Dora Shafik.

VESTI z GORIŠKEGA

Razpravljanje o deželni avtonomiji

Zadnje čase se tako v Vidmu, kakor v Trstu in Gorici zelo živahno razpravlja o uvedbi deželne avtonomije. Bolj nagli so Videmčani, ki so že sestavili osnutek deželnega statuta in ga izročili svojim parlamentarcem, da ga predložijo v poslanski zbornici in senatu. Tržačani so, v okviru provincialnega sveta, sestavili posebno komisijo, ki naj se z vprašanjem bavi in sestavi načrt statuta. Tretji po vrsti prihajajo Goričani, ki zadevo še študirajo in si o nekaterih točkah še niso na jasnem.

Najbolj živahni so demokrščani vseh treh provinc, ki se skušajo zediniti na dogovorjenem statutu in si zagotoviti popolno upravo dežele. Niso si pa edini glede sedeža dežele. Videmčani zahtevajo, da je sedež v Vidmu, Tržačani in Goričani stojé pa na stališču, da gre največji ugled Trstu, ki da mora dobiti tudi sedež dežele.

Druga točka spora zadeva zastopstvo treh provinc v deželnem svetu in njega izvolitev. Videmčani predlagajo, naj se izvoli po enega svetovalca na vsakih 25 tisoč prebivalcev, ker bi na ta način dobili oni absolutno in relativno večino svetovalcev in bi deželo upravljali tako rekoč sami. Tržačani in Goričani se v tem oziru niso še jasno izrazili.

Tretje vprašanje zadeva finance nove dežele. Videmčani zahtevajo, po vzoru avtonomije, ki velja v Poadižju, devet desetin vsega določenega davka in taks, ki jih prebivalstvo vse dežele plačuje.

Tržačani in Goričani se v tem vprašanju niso še dokončno izrekli. Ta teden pa je bila imenovana skupna komisija, ki naj vprašanje deželnih financ prouči in stavi predloge.

K vprašanjam smo dolžni spregovoriti nekaj besed.

Vsakdo ljubi svoj kraj in ga seveda želi za sedež dežele. Če pa gledamo stvari globlje in upoštevamo razne činitelje gospodarskega, industrijskega, populacijskega in geofizičnega značaja, potem moramo takoj izključiti Gorico kot sedež dežele, čeravno bi srce utripalo za to mesto.

Ostaneta Videm in Trst. Trst ima res svojo velikansko tradicijo gospodarskega in tudi industrijskega mesta, saj je bil glavna, če ne skoro edina luka velike avstro-ogrske monarhije in je služila zaledju, ki je segalo od visokega Balkana do vse Srednje Evrope in gori do Češke in Poljske. Toda Trst je pretežni del tega obširnega zaledja izgubil že po prvi svetovni vojni. Po drugi vojni pa je s pojavom komunističnih režimov in zaradi mirovne pogodbe izgubil še kaj več in celo svojo bližnjo okolico, slovenski Kras.

Trst se danes bori s konkurenčnim mestom Reko, ki mu od leta do leta jemlje delo in prestiž velike luke!

Industrializacija Žavelj ne izgleda kot posrečena zamisel, in izseljevanje Tržačanov v Avstralijo tudi ne govori v prilog Trsta.

Gorica in Trst predstavljata pač dva ideala italijanskega naroda ali vsaj določenih plasti tega naroda. V ostalem pa sta in ostaneta dve mesti, ki ne nudita dobrih izgledov za bodoče podvige in velik razvoj.

Mesti ležita tudi preveč na meji, v nekako preozkem pasu za širok razmah in razvoj. Na strehah pač ne bomo dvigali tvornic! . . .

Za Videm, kot sedež dežele, na žal, govori vse: gospodarski in industrijski razvoj, lega in obljudenost province. Obseg videmske province, pa tudi vse možnosti širokega razpleta njenega gospodarstva in industrije. Ni izključeno niti to, da ne predstavlja Videm resnejše in ugodnejše zveze s Srednjo Evropo, kajti dolina Nadiže bo zaradi te zveze lahko igrala še važno vlogo!

Kar pa zadeva vprašanje zastopstva v deželnem svetu menimo, da bi se ne smelo voliti v vsaki provinci z istim proporcem; naj bi se raje določilo toliko svetovalcev za to, toliko za drugo, toliko za tretjo provinco. Recimo 30 svetovalcev naj voli videmska provinca in po 15 za vsako od ostalih dveh, to je Trst in Gorica.

Vprašanje deželnih finančnih virov pa naj bi rešili po vzoru statuta, ki velja v Poadižju, kjer je predpisano, koliko odstotkov raznih davkov in taks, ki jih prebivalci dežele plačujejo, prejme dežela sama.

V ostalem pa naglašamo pravico Slovencev, da jih deželni statut upošteva in ščiti!

S.

Obsodbe v Novi Gorici

Pretekli teden se je vršila v Novi Gorici v Sloveniji kazenska razprava proti italijanskemu državljanu Francu Vidiču. Bival je v Gorici v Italiji in je kot begunec iz Ročinja optiral za italijansko državljanstvo. Jugoslovani so ga zalotili na njihovem ozemlju ter ga ovadili sodišču zaradi vohunstva v korist Italije, pa tudi zaradi tihotapstva mamil. Tudi v Italiji je prijavljen sodišču zaradi tihotapstva. Onstran meje, na Kanalskem, je v osebi lastnega polbrata Ivana Vidiča imel svojega zaupnika in sotrudnika v zadevi vohunstva. Franca Vidiča so obsodili na 5 let in osem mesecev, Ivana pa na 2 leti težkega zapora.

Samo zaradi tihotapstva mamil so na istem procesu poleg omenjenih dveh obsodili še Milana Kovačiča iz Ljubljane, Stefana Mavriča iz Avč, Jožeta Kamenščka iz Maribora, Jurija Dimova iz Borovega in Dominika Prosena iz Ljubljane, vsakega na 3 mesece zapora.

Pametni občinarji

Mala občina Belfiore v Piemontu, ki šteje 50 družinskih poglavarjev in 600 oseb, je bila na tem, da jo razpustijo in priključijo kaki večji občini. Občinarji se namreč bavijo samo s poljedelstvom, ki pa ne donaša bogatih pridelkov. Proračun za tekoče leto 1957 znaša štiri milijone lir.

Spričo tega težkega položaja so se občinarji in njih občinski svet zedinili na tem, da sklenejo razpust svoje občine in zahtevajo priključitev k najbližji večji sosedni občini. Toda, ko so svojo odločitev še enkrat temeljito dobro pretresli in proučili položaj navadne »frakcije«, v katerega bi padli, ko bi svojo samostojnost zavrgli, so se prav tega položaja in izgube samostojnosti tako hudo zbali, da so svojo odločitev preklicali in prostovoljno sklenili, da si sami svoje občinske finance popravijo s tem, da bodo plačevali še dvakrat višji družinski, zemljiški in hišni davek kot do sedaj.

Prav zato nam ta vzgled jasno priča, do ne velja kar brez premisleka slediti prigovarjanjem in slepo podpisovati razne izjave, pač pa, da je treba vsako stvar temeljito preučiti.

Ta pametna odločitev prebivalcev male občine Belfiore v Piemontu naj velja za vzgled tistim našim dragim Steverjancem in Jazbincem, ki jih tudi plašijo občinski računi in občutna davčna bremena spričo tolikih potreb v obeh vaseh.

Svojo samostojno občino je treba ljubiti in se zanjo žrtvovati. Sicer pa ni rečeno, da vlada ne bo pomagala! Ko bodo glavna dela pri koncu, ko bodo urejene nekatere nujne naprave, bo breme davkov nižje in bolj znosljivo. Le obupati nikar!

Voščila za deseto obletnico SDZ

SLOVENSKI DEMOKRATSKI ZVEZI v GORICI

Ob priliki 10. obletnice ustanovitve Slovenske demokratske zveze v Gorici Vam Kmetsko-delavska zveza iz Steverjana čestita in želi mnogo uspehov.

HIMEN

K poroki gospoda Zdenka Spacapana in gdč. Mavre Pertot želi uredništvo »Demokracije« vso srečo na novi življenjski poti.

GORIŠKI PREPIH

„Novi list" otvarja tečaj za poučevanje katekizma

Ker mu »Katoliški glas«, katerega odgovorni urednik je msgr. dr. France Močnik, ni hotel odgovoriti po želji, je »Novi list« št. 140 od 7. februarja 1957 prinesel na račun samega msgr. dr. Močnika sledeče: *»Taka je morala vzgojitelja mladine, ki je — začudite se — povrhu še predsednik Duhovne zveze! Zelo nujno bi bilo, da bi se monsignor začel najprej iznova učiti katekizma.«*

V zvezi s tem smo slišali novico, ki bo vsekakor razveselila razne slovenske kroge v Gorici, zlasti slovenske nekomunistične duhovnike in celo monsignorje, in sicer, da bodo pod okriljem »Novega lista« v kratkem otvorili šolo katekizma v uredništvu lista, Piazza Vittoria št. 18-II. Ugibanje gre sedaj le za osebo velikega duhovna, ki bo šolo otvoril in vodil. Nekateri menijo, da bo to sam urednik »Novega lista«, pardon: častiti gospod tovariš Drago Legiša. Nekateri pa menijo, da je ta čgt. le še premlad, da bi celo visokim monsignorjem solil pamet in modrost z novo »časnikarsko moralo« rdečega krščansko-socialnega komunizma, pardon: rdečega krščansko-socialnega katekizma. Zato pravijo, da bo takoj po otvoritvi nove šole katedro nove modrosti in morale odstopil velikemu duhovnu, katerega primek se začne s črko B. Toda takih primkov je v okolju novolistarjev več in radovedneži se sprašujejo, ali bo to B. major, B. medium ali pa B. minor.

Vsekakor zanimiva šola, kaj? Bomo videli, kako se bodo slovenski monsignorji naučili moliti rdeči očenaš! . . .

GOSPODARSTVO

SAJENJE KROMPIRJA — Za saditev krompirja moramo določiti najboljšo rahlo zemljo, ker v težki, vlažni zemlji krompir rad gnije. Dobro je, če smo zaorali gnoj pred mrazom, kakor smo svoječasno pisali. Kdor tega še ni opravil, bo seveda sedaj podorel dober gnoj. Če pa je bila prejšnje leto zemlja pognojena z gnojem, bomo sedaj gnojili samo z umetnimi gnojili, kakor so PKN in podobna tako imenovana celovita gnojila, ki vsebujejo vse potrebne hranilne snovi. Tega gnojila potrosimo 60 - 80 kg na 1.000 kv. metrov površine. Seveda, če smo pognojili z gnojem, bomo tega dopolnili najmanj še s superfosfatom, ker je gnoj več ali manj ubog na fosforju.

Krompir za setev je prav, da vsako leto menjamo, če hočemo dobiti izdaten pridelek. Najpravilneje je saditi celi krompir, ki naj bo debel kot kokošja jajca. Če pa prav moramo rezati krompir, ga moramo rezati na polovico, od vrha navzdol, ker rodilna očesa so bolj pri vrhu. Zrezan krompir naj se pred saditvijo osuši ali pa potrosi s pepelom, da ga tako obvarujemo pred gnitjem. Krompirja ne smemo saditi pregosto, ker bi s tem dobili le manjše plodove. Sadimo ga v vrsti 30 cm narazen.

SKROPLJENJE SADNEGA DREVJA — To delo lahko opravimo od sedaj naprej ob vsakem lepem vremenu. Breskve, češplje in češnje bomo škropili z brozgo 3-odstotne modre galice in apna, da jih tako obvarujemo pred kodro in drugimi glivičnimi boleznimi. Da pa uničimo zalego tudi živalskih škodljivcev, kakor so uši, koparji in drugi, pomešamo brozgi 3-5 odstotkov Miscondrina ali kako drugo podobno sredstvo, ki ga dobimo v prodaji. Poškropili bomo to drevje, predno začne, brsteti, ker bi sicer napravili le škodo.

Jablane in hruške bomo škropili z Ibertoksom (1 odst.) ali s kakim podobnim sredstvom, ki ga dobimo v prodaji in kjer dobimo tudi potrebna navodila. Tudi s temi sredstvi moramo škropiti, predno začne brsteti, ker bi sicer napravili le škodo. Ta sredstva imajo prednost pred Neodendrinom in podobnimi težkimi olji, ker ta slednja preveč razjedajo skorjo drevesa, in plast olja ki se poleže na skorjo, omejuje drevesu dihanje. Po škropljenju s temi sredstvi moramo škropilnik dobro oprati s toplo vodo, ker sicer razjedajo gumijaste dele.

Partijska politika nad vse

„Matajur" brani slovenske šole, usaja pa se nad „nekaternike"

»Matajur«, glasilo beneških Slovencev, Udine 1. - 15. februarja 1957, je prinesel članek »Skupen nastop«, v katerem se silno veseli nad dejstvom, da so se mnoge slovenske organizacije iz Trsta in Gorice, katerim so se pridružili tudi zastopniki beneških Slovencev, zedinile, da pošljejo, kakor so res poslale, na pristojno mesto v Rim skupno zahtevo, da se znani krivični zakonski osnutek glede ureditve slovenskih šol v Trstu in na Goriškem popravi.

V omenjenem Matajurjevem članku pa beremo tudi sledeče: »Ker so nekatere slovenske skupine že na svojo roko poslale v Rim svoje pripombe o šolskem zakonskem osnutku, so nekateri krogi zadovoljno ugotavljali, da glede tega za Slovence v Italiji tako važnega vprašanja niti posamezne skupine niso složne. Po pokrajinah jih ločimo mi — tako so številčili — potem se bodo pa še sami med sabo prepirali, kako rešiti šolsko zadevo. Res so nekaterniki že večkrat skušali iz skupne nesreče kovati osebni prestiž, da bi se potem bahali, glejte nas, rešitelje milega naroda! Kot tisti gasilci v Žabji vasi, ki niso pustili sosedom gasiti, češ, kaj pa bo z našo novo brizgalko, če bodo drugi vse prej ugasili. Na take ozke možgane nekaterih so tudi računali tisti, ki so skrpucali take šolske pravice.«

Ta neumni napad velja Slovenski demokratski zvezi iz Gorice in iz Trsta ter Slovenski katoliški skupnosti iz Trsta, ki so nenehno in nesebično borijo pa pravično uzakonitev slovenskih šol v Italiji. Te organizacije niso nikoli spale in nikoli čakale navodil od kake komunistične partije, ampak so storile vse, da so protesti in zahteve prišle pravočasno in na pravo mesto v Rim.

Zahteva, da se vladni zakonski osnutek popravi, katero so podpisale tržaške, goriške in tudi beneške organizacije, pa je v glavnem bila posneta iz prejšnjih vlog gori imenovanih naših demokratičnih organizacij (SDZ in SKS).

Toliko na znanje nepremišljenemu piscu uvodnika v »Matajurju«, ki ga prav gotovo ni napisal, nobeden od tolikih beneških bratcev, ki sedé v uredništvu »Matajurja«. Toliko slovenščine namreč oni ne zmorejo! . . .

V ostalem pa bodi »tovarišem komunistom« okoli »Matajurja« povedano, da če ne bi bilo tistih »nekaternikov«, na katere se »Matajur« jezi, da nastopajo za slovenske šole, bi bile slovenske šole že zdavnaj zaprte. In da, če bi tistih »nekaternikov«, ki se stalno borijo tudi za slovenske šole v Benečiji, ne bilo, bi »tovariši« okoli »Matajurja« ne imeli kam staviti podpisov, reci in piši samo podpisov na skupno vlogo, ker se v Benečiji niti za svoje lastne otroke ne upajo zahtevati slovenskih šol in slovenskega pouka!

Zaenkrat le toliko napihnjeni žabici v »Matajurju«! . . .

ODLIKOVANJE

V četrtek 7. t. m. se je vršilo v Gorici odlikovanje zaslužnih mož na delu. Med drugimi je bil odlikovan tudi g. Karlo Srebernič, rojak iz Medane v Brdih, sedaj bivajoč v Pevmi pri Gorici, ki je že od leta 1911 zaporedoma upravitelj obširnega posestva baronov Teuffenbach v Vipolžah in tostran meje. Za zvestobo in njegove izredne zmožnosti so ga odlikovali z diplomo in z zlato medaljo. Njegovi gospodarji ga pravzaprav imenujejo »grajskega upravitelja« (castaldo), ker trdijo, da ima velike in odlične sposobnosti.

Po dolgih letih vestnega in marljivega delovanja stopi g. Karel Srebernič zdaj v pokoj, ki ga je res zaslužil. Naj sprejme tudi naše čestitke k odlikovanju in lepa voščila za uživanje zasluženega pokoja.

Kdo jim verjame?

(Nadaljevanje s 1. strani)

kih, so pa izkoristili za prodor v Srednji in Bližnji vzhod, kjer se je nesreča ustavila na samem robu tretje svetovne vojne.

V vseh takih trenutkih je zahodni svet nekako »prišel k sebi«. Kazal je voljo, da hoče v bodoče preprečiti, da se kaj takega ne ponovi več. Tudi sedaj, potem ko je brezmočen in ne da bi bil njegov glas upoštevan, je moral gledati madžarsko tragedijo, ko se je znašel v zagati na Srednjem vzhodu, od koder dobiva večino tako potrebnega in dragocenega petroleja, in na Bližnjem vzhodu, preko katerega vodijo zanj življenjsko važne pomorske poti. In zopet vidimo, da se Sovjetska zveza vrača k stari taktiki: sunkom in vdorom, katere je sprožila, sledi nova mirovna ofenziva. Bulganin je pisal Adenauerju, veleposlanikom treh zahodnih velesil so v Kremlju izročili diplomatske note, sovjetski zunanji minister Šepilov je v Vrhovnem sovjetu z velikim govorom pozval k miroljubnosti, slogi, sodelovanju; napadal je oboroževanje, čeprav je sam dejal, da bo Sovjetska zveza spremljala dogajanja » s puško v rokah« in »ne samo s puško, temveč tudi z najmodernejšim orožjem, ki ga neprestano izpopolnjuje«. Šepilov zopet zahteva od Zahoda, da mu verjame, naj se zanese na »koeksistenco«, na »nevmešavanje v notranje zadeve« in na vse druge lepe fraze, ki so bile že stokrat proglašene v prav isti dvorani sovjetskega parlamenta in so jih isti sovjetski politiki že prav tolikokrat pogazili, čim in kjer je to zanje bilo ugodno.

Kdo naj jim torej še verjame?

Avtomobilisti in motoristi, pozor!

Goriško županstvo si je nabavilo fonometer, to je aparat, ki meri višino šumenja motorjev. Fonometre bodo imeli s seboj vsi mestni stražniki, da bodo merili šumenje vozil na motorje, kot Lambrete, Vespe, razne avtomobile itd. Če kazalec na fonometru skoči nad 85 »fonov«, lastnik motorja zapade kazni.

Roditeljski sestanek

Ravnateljstvo Nižje srednje šole (gimnazije) in Strokovne šole v Gorici vabi vse starše, ki imajo svoje otroke na teh dveh šolah, na roditeljski sestanek, ki bo:

za Nižjo srednjo šolo v nedeljo, 17. februarja;

za Strokovno šolo v nedeljo, 24. februarja vsakokrat t o č n o ob 10.15 v šolskih prostorih v ul. Randaccio.

Šolske mature

Kakor znano stopijo letos v veljavo predpisi o novem načinu izpitov za mature na višjih srednjih šolah. Iz časopisov posnemamo, da je jesenski rok maturitetnih izpitov sicer res odpravljen, da pa ima izpitna komisija pravico dovoliti tudi še dopolnilni izpit, če smatra, da ga je kandidat vreden, ker se je v drugih predmetih izkazal zrelega.

Tudi predstavnik šole ne bo odpravljen, temveč ga bodo zbori profesorjev že ob začetku šolskega leta določili, ker kaže, da je nujno potrebno, da nudi ta zastopnik šole vsa pojasnila, ki jih izpitna komisija potrebuje za čim večje poznanje zmožnosti in zrelosti kandidatov.

Vabilo

Slov. katoliško prosvetno društvo iz Gorice vabi na *IV. kulturni večer*, posvečen skladatelju Lojzetu Bratužu ob 20. obletnici njegove smrti, ki se bo vršil *v soboto 16. t. m. ob 20.30* v dvorani Brezmadežne na Placuti 18-I.

Uvoz in izvoz v decembru

V decembru 1956 so iz Italije v Jugoslavijo izvozili razno blago za 50 milijonov lir vrednosti. Uvozili pa so ga za 66 milijonov lir.

SMRTNA KOSA

29. januarja je umrl v Gorici g. Peter Lovišček pok. Antona. Pokojnik je bil star 82 let. Pod Avstrijo je služil kot računski stotnik pri konjenici. Rodom je bil iz Zagabrce pri Kanalu. Bil je zelo vesten in pošten gospod. Ljubil je svoj rod in želel biti pokopan zraven svojih staršev v Kanalu, kar se je tudi zgodilo, ker so ga iz Gorice prepeljali v Kanal.

NOVICE IZ SLOVENIJE

REKA, NEVAREN TRŽAŠKI TEKMEC

Pomorski promet skozi reško luko se vedno veča, tako da je lani dosegel 3 milijone 800 tisoč ton. Razvidno je, da se reški promet bliža tržaškemu, ki je lani dosegel nad 4 milijone ton. V reški luki odpade 1,5 milijona ton tovora na žitarice. Brez prometa za nafto in petrolejskimi proizvodi znaša promet v pristanišču 2,936.000 ton. Sueška kriza je prizadela tako Trst kakor Reko. Predvidevajo, da se bo promet skozi Reko nadalje večal, bil bi pa znatno večji, le da bi bila tehnična oprema boljša in da bi imele jugoslovanske železnice večje število tovornih vagonov na razpolago.

GOSPODARSKI RAZVOJ V JUGOSLAVIJI

Zvezni družbeni gospodarski načrt in proračun za leto 1957 sta bila sprejeta. V gospodarskem, kakor v proračunskem načrtu so bile upoštevane smernice, ki predvidevajo zvišanje življenjske ravni; v njih je dan večji poudarek zlasti za proizvodnjo blaga široke potrošnje.

Proizvodnja jugoslovanskih tovarn je bila lani za 10 odstotkov večja kakor leta 1955. Uspeh pa je bil dosežen šele v drugi polovici leta zaradi pomanjkanja električne energije v zimskih mesecih. Drugi vzrok, da proizvodnja ni mogla dati vsega od sebe, je v njeni nedograjenosti in potrebi po obnovi. Znano je namreč, da so se v povojnih letih vrgli Jugoslovani na industrializacijo države. Začeli so graditi celo vrsto tovarn, ne da bi imeli dovolj finančnih sredstev na razpolago, in marsikatere tovarne so ostale nedograjene.

Da bi se odpravile namenjene pomanjkljivosti, je letos zvezni družbeni načrt predvidel ogromna sredstva za investicije v energetskih panogah, in sicer 41,1 milijard. Vsota pa je takole razdeljena: 24,2 milijard za dograditev in obnovo industrijskih objektov, 11,9 milijard za povečanje proizvodnje in prihrankov premoga, za proizvodnjo in predelavo nafte pa 2 milijardi.

TOVARNA EXTRA-SUPER CEMENTA

V Umagu, malem istrskem mestecu, bodo zgradili tovarno extra-super cementa, ki je najboljša vrsta cementa. Za izgradnjo tovarne in za nabavo opreme je bilo določenih 1426 milijonov din. Za uvoženi material bodo potrošili le 186 milijonov din. Letna proizvodnja cementa bo znašala 140.000 ton. Surovine za proizvodnjo cementa bo imela nova tovarna v sami bližini do 800 metrov; zadostovalo bo za dobo 80 let. Ko bodo razširili krog na 2 kilometra, pa je zagotovljenih surovin za dobo nadaljnjih 180 let.

JUGOSLOVANSKI IZVOZ JAJC

Pred kratkim je bil objavljen v Zveznem uradnem listu pravilnik o kakovosti kokošjih jajc, namenjenih izvozu, in o načinu pakiranja in označevanja. Vsak zaboj bo vseboval 360 jajc, od katerih bo moralo vsako imeti napis »Jugoslavija« v latinici. Hlajena jajca pa še črko »H«.

Jugoslavija izvaža jajca predvsem v Italijo, Zahodno Nemčijo, ČSR in Veliko Britanijo.

POSTELJA - ZAVETIŠČE

Naš podeželski zdravnik je imel navado, da je otroke pošiljal takoj v posteljo, če so bili močno prehlajeni. »Najboljše zdravilo je in ostane postelja in toplota«, je govoril.

Težko je reči, ali imajo njegove besede tudi še danes svojo veljavo. Vsekakor pa je res, da si vsak oboleli človek predvsem želi odpočitka v postelji. Želi si tiste toplote, ki jo poklanja postelja, in njej pripisuje zavestno ali podzavestno zdravilno moč.

Postelja je naše zavetišče in domovina ne samo v primerih obolenja, pač pa tudi po težki dnevni utrujenosti. Prav posebno pa nas postelja privablja v mrzlih zimskih večerih. Tudi pesniki in pisatelji so pogostokrat opevali dobro posteljo. Maupassant je napisal, da je postelja najboljše in najnežnejše kar nam nudi naša zemlja. Celo sv. Avguštin pravi na nekem mestu, da samo na postelji uspevajo globoko premišljevanje.

Kultura postelje nekdaj in danes

V severni Nizozemski imajo ribiči še danes kaj čudne postelje. Meter visoko nad sobnim podom je postelja vdelana v debel zid, v nekako vdolbino in zagrnjena je z debelimi zavesami. Ta način je v navadi zato, da bi tako zavarovana postelja ščitila speče ljudi pred poplavami. Vendar si je težko predstavljati človeka, ki bi mirno spal, medtem ko mu je voda že zalila sobo pol metra visoko.

Zgodovina postelje je kaj pestra. V starem veku je postelja uživala velik ugled. Takrat ljudje niso uporabljali postelje samo za spanje in odpočitek, pač pa so v postelji tudi jedli, pisali in se pomenkovali. Zato si je premožen Rimljan privoščil poleg postelje za spanje tudi še bolniško posteljo in tudi paradno posteljo. V tej ležeč je sprejemal obiske prijateljev in znancev.

Z razpadom grško-rimljanskega načina življenja je izgubila tudi postelja na svoji veljavi. V srednjem veku so postelje ponižali na zelo klavrno ležišče, na katerem je spalo po več ljudi. Vitezi so spali po trije ali štirje v eni postelji. Tudi premožnejše družine s imele po eno samo posteljo, pa naj je bila družina še tako številna. Samo visoka aristokracija in kralji so si privoščili lastne postelje. Postelja ni uživala nobenega ugleda. Bila je simbol lenobe in dekadence. Ležeča drža človeka, ki so jo stari Grki in Rimljani smatrali za edino dostojno, je nenadoma veljala za skrajno neolikanost.

Preporod, ki je odkrival antiko, je odkril tudi posteljo. Postelja je spet postala čislani družabni inventar. Razvila se je v pravo razkošje. Postelje so pričeli izdelovati iz dragocenega lesa z umetnimi rezbarijami, okovane s srebrom na visokih podstavkih. Seveda se je to dogajalo le v družinah vladajočega sloja. Reveži so se tudi v tistih časih zavijali v stare cunje in polegali zvečer na improvizirane slamnjače. Vse do najnovejših časov so tudi na našem podeželju v mnogih primerih spale na posteljah samo ženske, moški so si pripravljali ležišča kar na senu. Posebno je to veljalo za poletne mesece.

Višek posteljne kulture so dosegli na Francoskem za časa kralja Ludvika XIV. »Sončni kralj« je v dopoldanskih urah sprejemal na postelji diplomate in državnike. Na postelji je podpisoval državne spise. Iz postelje je vodil razgovore z dvorjani in vojaškimi poveljniki. Njegova postelja je uživala prav tak sloves kot njegov prestol. Služabniki so se morali globoko prikloniti, ko so slučajno hiteli mimo prazne postelje. Pa ne samo postelja, pač pa tudi samo odhajanje v posteljo in vstajanje je predstavljalo pomemben državni akt. S to ceremonijo so pretiravali tako daleč, da je zvečer, ko je kralj odhajal spat, korakal pred njim dvorjan v paradni uniformi z nočno posodo v rokah.

Če napravimo dolg skok v pozno devetnajsto stoletje in si ogledamo posteljo nekega drugega vladarja, bomo našli na dunajskem dvoru posteljo Franca Jožefa I. To je bila navadna železna, poljska postelja s trdo žimnico. V meščanskem obdobju velekapitalizma, za časa angleške kraljice Viktorije (l. 1819 - 1901) je posteljna kultura zopet povsem izginila. Postelja je postala več ali manj grešni kozel, čeravno so že leta 1706 iznašli žimnice na zmeti. Postelje te dobe so bile izredno ozke, neudobne, škripajoče, bolj podobne zaboju za premog kot pa počivališču. V tako posteljo so odhajali spat meščani, potem ko so se oblekli v dolge spalne srajce dopetače iz flanele in s spalno čepico na glavi z naravnost smešno dolgim cofom.

V »boljši družbi« so smatrali posteljo kot nekako potrebno zlo. O postelji niso nikdar govorili. Mizar, ki bi izdeloval široke, udobne in nizke postelje, bi veljal za pokvarjenca.

Naš čas, naše udobje

Leta 1880 so na Angleškem iznašli zložljivo posteljo. Ta postelja je napovedovala novo dobo posteljne kulture, saj si je postavila za življenjski cilj »smotrenost« in »udobje«. Postelja je postala važen del sobne opreme. Zbujala je pozornost zdravnika in higienika, saj preživlja človek na njej tretjino svojega življenja. Na njej črpa nove moči in izloča toksine utrujenosti. Postelja — lahko rečemo — presnavlja vsako jutro človeka v novo bitje.

Postelja je postala nizka in široka. Namesto slamnjač in lubnic so se na posteljah uveljavile žimnice. Hkrati pa je postelja izgubila tudi vsako svečanost. Baldahini, ki so bili nekdaj v taki modi, so izgubili svojo nekdanjo zapeljivost. Končno se je postelja celo odpovedala svoji prvotni značilnosti. V premnogih primerih so jo ponižali v »couch«, na katerem čez dan počivamo, sedimo in v družbi kramljamo.

Nevarnosti postelje

V ostri zimi, ko divja burja s 100-kilometrsko hitrostjo na uro, se marsikdo z gumijasto torbo, napolnjeno s toplo vodo, pod pernico z zahvalo in priznanjem spomni prijetnega ležišča: »Hvala Bogu, v postelji pa je res najlepše!« V resnici, v postelji smo popolnoma sami s seboj. Obkroženi s prijetno toploto se pogrezamo v noč pozabljenja in sanj.

Postelja pa predstavlja tudi nevarnosti. Določeni melanholiki se kaj radi zagrebejo v posteljo kot v brlog, da bi se tako odtegnili svetu. Preobilno poležavanje po postelji psihološko človeku gotovo ne koristi. Vsako jutro je za marsikaterega potreben velik moralni napor, da se izvleče iz tople postelje in postavi po robu naporom dnevnega dela. Zato je neodpustljivo za le preveč občutljive matere, ki se vse prerade vdajajo prošnjam svojih ljubljenčkov, da bi jih v mrzlih zimskih jutrih, ko brije burja, puščale v topli postelji. Prav ob takih priložnostih prihaja do popolne veljave civilni pogum mladih fantov.

Brigida

Reakcija na Madžarskem

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vse madžarsko prebivalstvo je izpostavljeno terorju totalitaristične komunistične reakcije. Zapori so prepolni. Politična policija pa še vedno išče in lovi vladne nasprotnike, kakor tudi politične pripornike, katere so rodoljubi med revolucijo izpustili na svobodo. Budimpeštanski radio je povedal, da so od 5. novembra dalje aretirali 5 tisoč mladeničev, ki so skušali pobegniti v Avstrijo. Če je samo teh aretirancev toliko, potem si lahko mislimo, koliko je šele drugih, saj madžarsko vladno časopisje dnevno poroča o novih najdbah skritega orožja in streliva, obenem s tem pa o novoodkritih protikomunistih.

Veliko nezadovoljstvo je izzval vladni ukrep, s katerim je bil ponovno uveden sistem delovnih norm. S tem hoče vlada prisiliti delavce, da bi povečali svojo produktivnost. Kadarjeva vlada je s posebnim odlokom priporočila finančnemu ministrstvu, naj poskrbi, da nakazila za plače ne bodo presegla predvidenih zneskov. Po razpustu delavskih svetov je to najhujši udarec, ki je doletel delavstvo, katero se je uprlo prav zaradi že tako in tako pretežkih delovnih pogojev in prenizkih plač. V tovarnah so se sumljivo začele množiti nezgode, pri katerih se ne more reči, ali gre za dejanske nesreče - li pa za sabotažna dejanja. Zaradi eksplozije v neki tovarni razstreljiva je izgubilo življenje devet delavcev, silovit požar je izbruhnil v neki tovarni čevljev. V zadnjih desetih dneh je prišlo do cele vrste podobnih incidentov.

Boljševizacija v polnem teku

Posebno skrb posveča Kadar ponovni vzpostavitvi vsega, kar je revolucija odpravila ali odstranila, da bi tako izbrisala spomin na stalinistično obdobje in sovjetsko prisotnost. Tako je Kadar preklical Nagyjev odlok, s katerim so revolucionarji ukinili obvezen pouk ruščine v madžarskih šolah. Vlada utemeljuje svoj ukrep s pomanjkanjem učnega osebja za zahodne jezike. Vlada tud trdi, da je obnovitev verouka za časa Nagyja izzvala velike težave. Na tovarne in javna poslopja zopet nameščajo velike peterokrake rdeče zvezde, ki so jih revolucionarji v svojem navdušenju razbili. Na vladni ukaz so s Petoefijevega spomenika izbrisali datum »23. oktober 1956«, ki so vstajniki vklesali v spomin na oktobrske dogodke.

Z neprikritimi dvomi in strahom je madžarsko prebivalstvo sprejelo tudi proglase, ki pozivajo mladeniče, stare 21 - 23 let, v vojaško službo. Nihče namreč ne ve, ali bodo te mladeniče res urili v rabi orožja in ali jih ne bodo morda aretirali, ker je splošno znano, da je prav mladina teh letnikov dala največji prispevek med uporom.

Medtem ko podvzema vlada vse te ukrepe z namenom, da bi ukrotila in vklenila prebivalstvo, so pa v ozadju v polnem teku priprave za procese proti glavnim voditeljem madžarske revolucije. Med temi bo prišel na vrsto najbrž tudi Nagy. Tako je vsaj dal razumeti član osrednjega odbora madžarske komunistične stranke, Kiss, v govoru, ki ga je imel na praškem radiu. Obtožil je Nagyja, da je napravil veliko zla in da je dovolil časopisju, da je hvalilo tiste, ki so se borili proti ljudski oblasti, s čemer je sejal razdor med komunisti. Zato zahteva vedno več komunistov, da se Nagyja, ki je zdaj na prisilnem bivanju v Romuniji, postavi pred sodišče.

SLOV. PROSVETNA MATICA
V TRSTU
priredi
v začetku marca t. l. v Avditoriju
Koncert komorne glasbe
ob sodelovanju godalnega kvarteta
in klavirskega kvinteta Sancin

Petinšestdesetletniki še niso stari

Na žalost je beseda »star« v naših časih dobila bolj pridevniški prizvok kot pa častno priznanje. Starost ne uživa več zasluženega slovesa, še manj pa spoštovanja.

V današnjih časih atomske sile, reakcijskih letal, avtomatije in čudežnih zdravil ljudje dalj časa živijo, dalj časa delajo, dalj časa preživljajo pokoj in so mnogo manj bolehni kot pa slutimo. Novejša raziskovanja odločno zanikujejo nekdanje nazore, da pričenja starost 65. leti.

Pred petdesetimi leti so le 3 osebe od 10 doživele 70 let starosti, danes je to razmerje že 5 od 10! Srednja življenjska raven se je v zadnjih petdesetih letih podaljšala za okrog 20 let.

Povprečna pokojninska doba se je v tem času podvojila. V naslednjih petdesetih letih se bo potrojila. Kljub temu, da današnji ljudje kasneje pričenjajo z delom in prej z delom prenehajo kot pred 50 leti, delajo današnji ljudje znatno več let kot pa so delali naši predniki. Kljub temu preživljajo več let v pokoju kot pa l. 1900.

Invalidnost narašča s starostjo; 6 od 7 moških in žensk nad 65. letom starosti ni invalidnih. Le 8 odstotkov jih postane v kasnejših letih zaradi težjih kroničnih obolenj ali poškodb. V New Yorku je leta 1900 devet najpogostejših obolenj zahtevalo 55.000 smrtnih slučajev. Leta 1950 je znašalo to število samo še 9100. K sreči danes uspešno pobijajo pravljico o starostni meji pri 65. letih. Vedno več je industrijskih družb, ki zvišujejo mejo obvezne upokojitve ali pa to obveznost spreminjajo v prostovoljno.

Naravno je, da ljudje obeh spolov že pri 45. letih lahko resnično ostarijo. Mnogi ljudje pa so še pri 85. letih čvrsti in prispevajo v korist družine ali skupnosti. Če bi ljudje lahko sami določali mejo upokojitve, bi si večina gotovo izbrala 70. leto.

Nastopanje kroničnih obolenj je pogosto pri starosti nad 70 let in ne pri 65.

Strokovnjaki so postavili točno razdelitev poznih let in določili tri obdobja, ki so pomembna tako za posameznika kot za socialno in gospodarsko planiranje delovnega in stanovanjskega tržišča, za zdravstveno oskrbo in za pokojninske zavode.

Prvo obdobje obsega čas od 65. do 70. leta, ko po pravilih še ne nastopa psihološka utrujenost, niti očitno izsuševanje kože ali vidno psihološko poslabšanje. V tej dobi tudi še ne nastopa izogibanje družbe, se ne pojavljajo bistvene spremembe navad ali potreb. Zato te dobe še ne označujemo kot starost.

Med 70. in 75. letom pa že opažamo pri povprečnih ljudeh jasno popuščanje energije, podaljševanje odmorov, zmanjšanje gibljivosti in opazno naraščanje utrujenosti, gubanje kože in pojavljanje kroničnih nadlog.

Končno prihaja na vrsto tretje obdobje, od 75. leta dalje, ki nam nudi kaj enolično sliko: ošibela energija ,velika utrujenost, pojačano naraščanje nadlog, izogibanje družabnega življenja, pojemajoči interes na osebnih zadevah, na oblačilih, negi in usihanje veselja do življenja.

Nevarnost, ki se je moramo na vsak način izogibati, leži v pogrešnih predstavah. N. pr. srečamo starčka in vzkliknemo: »Starost je pomilovanja vredna!« Naši stari ljudje se čutijo ostarele, ker svet od njih pričakuje, da se morajo čutiti stare. Starejši ljudje pa se obnašajo tako, kot to družba zahteva, saj so vendar olikani.

Postaranja se najlaže otepamo s tem, da starost stalno odrivamo — ne s tem, da odstranjujemo zunanje znake: ovelost kože, utrujenost nog, oslabelo vidnost, pač pa, da krepimo svoja notranja razpoloženja, ki so edina merodajna za občutek starosti. Stari smo toliko, kolikor se počutimo!

Kljub vsemu, naj vam pripovedujejo ljudje že karkoli, kljub letom, ki vas težijo in zaradi katerih bi vas svet rad prisilil, da se odtegnete aktivnemu življenju — s 65. leti še dolgo niste stari! Sploh niste stari z določenimi leti. Svojo resnično starost določamo v pretežni meri mi sami.

Tomaž Desmond

Trgovina je trgovina!

Med sueško krizo so zelo številni Francozi navalili na živilske trgovine in v kratkem času vse pokupili. Tako so Francozi ostali pred prazniki brez denarja. V nekem francoskem dnevniku smo v tej zvezi zasledli zanimiv oglas velike trgovske hiše v Strassburgu, po imenu »Magmod«. V oglasu je rečeno: Morda je vaša zaloga sladkorja preobilna? Mi vam sladkor z veseljem odkupimo. Preobilne zaloge živil so nepotrebne in včasih celo škodljive. Zamenjajte jih pri nas z nakupnimi boni! Ti so veljavni za vse naše prodajne oddelke. Sprejemamo tudi olje. Diskrecija zajamčena.

OD TU IN TAM

Znani razkošnik Ali Khan se je v zadnjem času tako odebelil, da je moral zamenjati vsa svoja oblačila. Račun številnih krajačev je znašal 4.800.000 lir z napitninami vred.

* * *

Papež Pij XII. je sprejel v posebni avdienci lepotno kraljico mesta Macerata, 19-letno Mario Pavlo Carletti in ji podelil svoj blagoslov. Cerkveni krogi poudarjajo, da se je to prvič v zgodovini zgodilo le zaradi gospodinjskih in moralnih vrlin dekleta. S tem pa Cerkev ni spremenila svojega zadržanja do raznih lepotnih tekmovanj.

* * *

Župan angleškega mesta Darlaston je prišel na posvečeno zamisel. Da bi pomagal starim in obnemoglim upokojencem je ustanovil tovarniško podjetje, kjer so lahko zaposleni samo stari ljudje. Delo si sami izbirajo in vsak trenutek se lahko tudi odpočijejo. Povprečna starost tega tovarniškega delavstva znaša 76 let in 4 mesece. Izkazalo se je, da so možje pri tem delu neprimerno bolj zdravi in čili kot pa po domovih za stare in obnemogle.

POD CRTO

KREPOSTI IN VRLINE komunizma in rdečih tiranov

VII.

Trajko Kostov je ostal edina žrtev morilskega komunizma, ki je odrekel pokoršči komunističnim krvnikom na vseh množičnih procesih v območjih rdečega carstva. Kostov je edina izjema. Krestinski je moral še enkrat pod mučilnico, predno so ga zmehčali. Tako preprosto kot leta 1938 v Moskvi, pa l. 1949 v Sofiji niso poslovali. Poleg tega so »ljudski sodniki in javni tožilci« poznali svojega Kostova. Prepričani so bili, da če tega moža niso zmehčali v šestih mesecih z najbolj zverinskimi mučili, potem ga tudi v 24 urah ne bodo. Če bi ga namreč hoteli pokazati javnosti vsaj navidezno celega in nepoškodovanega.

Boris Losanov, predsednik sodišča, in Vladimir Dimčev, javni tožilec, ni sta bila brez izkušenj. Dimičev je zaukazal državnemu tožilcu Cakovu, najbolj grozovitemu in najbolj pokvarjenemu bolgarskemu komunističnemu krvniku, šefu III kriminalnega oddelka, naj zadevo vzame v svoje roke. Ta je Kostovu postavljal nekaj zagonetnih vprašanj, v katera naj bi se Kostov zapletel. Kostov pa je tudi to preizkušnjo prestal. Na vprašanje predsednika, zakaj je bolgarski car leta 1942 spremenil smrtno kazen Kostovu v dosmrtno ječo, je Kostov povsem mirno odgovoril: »O tem kralja nisem spraševal, niti poizvedoval.« V dvorani je zadonel pridušen smeh. Predsednik je moral celo zagroziti, da bo pustil dvorano izprazniti. Državni tožilec je nato ukazal naj prečitajo izpovedi in priznanja Kostova v preiskovalnem zaporu. Proti temu ukrepu je ostal Kostov brez moči.

Postopki v komunističnih preiskovalnih zaporih so bili že pogostokrat popisani. To je ena sama neprestano dan in noč trajajoča borba med kopico preiskovalcev in obtožencem. Celo kardinali niso bili dorasli tem grozovitostim. V vsej krvavi zgodovini komunistične justice ni znan niti en sam primer, da bi stopil pred sodnike politični obtoženec, pri katerem ne bi bil sodnim spisom priložen zapisnik, ki je potrjeval sleherno točko obtožnice in ki ga je obtoženec lastnoročno tudi sam podpisal. Tak zapisnik je pri komunistih sploh predpogoj vsakega političnega procesa.

Zgodovina preobrata

Da bi bolje razumeli, v koliko se je narodni komunist Kostov razlikoval od madžarskega narodnega komunista Rajka, je potrebno osvežiti veliko nagnjenje kralja Borisa do Hitlerjevega tretjega rajha. Bolgarija je bila v času, ko so Hitlerjeve horde grozile, pregazile vso Evropo, edina država na Balkanu, ki je imela pod orožjem sicer majhno, zato pa disciplinirano in udarno armado. V Sofiji so bili mnenja, da je napočila usodna ura za uresničenje svojih imperialističnih teženj: za priključitev Makedonije. To je določenega dela jugoslovanskega in grškega državnega ozemlja.

Prav zato se je kralj Boris spajdašil s Hitlerjem proti zahodnim zaveznikom. Pri vdoru Hitlerjevih tolp na Balkan in Mussolinijevih v Grčijo, so bolgarski zavojevalci zasedali ozemlje Makedonije. V tem času je bila tudi Sovjetija že v vojni. Tu se je pokazala nova posebnost Stalinove tipično aziatske zahrbtnosti. V trenutku, ko so Hitlerjeve tolpe z ognjem in mečem lomastile po beloruskih in ukrajinskih poljanah, je Stalin sklenil s Hitlerjevim zaveznikom Borisom prijateljsko pogodbo. Kasneje, po Stalingradu, se je Hitler resno zbal, da bi Boris ne sklenil separatnega miru z zahodnimi zavezniki. Zato je meseca avgusta 1943 povabil Borisa v Berlin na pogajanja. Ko se je Boris z letalom vrnil v Sofijo, je na letališču nenadoma umrl. Pripovedovali so, da ga je pustil Hitler umoriti.

V Sofiji so nujno poklicali znanega švicarskega zdravnika prof. Sauerbrucha. Ta je bil mnenja, da so Borisa zastrupili z nekim strupom aziatskega izvora, ki zelo počasi deluje. Hitler pa je uradno zatrjeval, da so Borisa zastrupili agenti britanske tajne službe s sodelovanjem italijanske tajne službe. Sovjeti, ki so v začetku obdolževali Hitlerja, so kasneje govorili le še o Borisovi naravni smrti.

Po smrti Borisa je Bolgarija zašla v popolno zmešnjavo. Zavezniška bombardiranja bolgarskih mest so povzročila pravo paniko. Predsednik vlade, Bagrijanov, je presedlal. V Ankaro je odposlal svojega posredovalca, ki naj bi z zavezniki sklenil premirje. London in Washington pa sta zavlačevala pogajanja. Vljudno sta spraševala Stalina, ali bi mu bilo premirje z njegovo zaveznico Bolgarijo všeč. Stalin je premirje odklonil in se vdajal svojemu priljubljenemu spletkarskemu igračkanju.

Navidezno je novi bolgarski vladi zatrjeval pri tajnih pogajanjih v Stockholmu, da je predpogoj za premirje razorožitev Hitlerjevih čet v Bolgariji. Nato je Bolgarija 6. septembra 1944 napovedala Nemčiji vojno.

Samo nekaj ur pred to napovedjo pa je Stalin Bolgariji napovedal vojno. Nesrečna dežela si je tako osvojila v svetovni zgodovini prvenstvo, da je bila v vojni z vsemi vojskujočimi se državami. Vse ostalo je bilo zgolj logična posledica stalinovske zavojevalnosti. Najprej so v Bolgariji sestavili »Domovinsko fronto«, veliko koalicijsko vlado. V tej vladi je bil zastopan en sam komunist. Ta pa je bil notranji minister, in ta je »Domovinsko fronto« kaj hitro prelevil v izrazito komunistično samopašnost.

Notranji minister, komunist, je seveda posloval strogo po Stalinovih receptih. Tako, kakor bi počenjal vsak komunistični notranji minister tudi v Italiji. Najprej so pozaprli in likvidirali vse vojne zločince. Sami komunisti so priznali, da so pobili okrog 50.000 »vojnih zločincev«. Med njimi so bili častniki, uradniki, sodniki, učitelji, profesorji, policisti, časnikarji, trgovci in duhovniki. Meščanstvo so na ta način obglavili.

Sovjetiziranje Bolgarije

Po likvidaciji »vojnih zločincev« in fašističnih elementov so prišli na vrsto zavezniki iz »Domovinske fronte«. Voditelje kmečke stranke in socialnih demokratov so pozaprli. Iz protesta sta obe stranki izstopili iz koalicijske vlade. Zahodne velesile pa niso našle na obupne klice opozicije nobenega drugega odgovora, kakor da so, skupno z Molotovom, zahtevale povratek opozicije v vlado.

Višinski, glavni krvnik političnih procesov v Sovjetiji, je odletel v Sofijo in zapovedal Petkovu, voditelju kmečke stranke, da mora nazaj v vlado. Petkov je ukaz odklonil. Višinski ga je oblajal: »To je povelje Stalina!« Petkov je odgovoril: »Sem bolgarski politik in nisem vezan na nikakršna navodila katere kolituje sile.« Tako je pričela trnjeva pot Petkova, o kateri bomo še spregovorili.

Ko je bila odstranjena meščanska opozicija iz vlade, je pričela komunistična borba proti Cerkvi. Skofa pravoslavne vere, Borisa, je komunistični morilec s strojnico preluknjal pred vrati cerkve.

Meseca julija 1948 je komunistična vlada izdala odredbo, ki je javno ni proglasila nobena komunistična strahovlada: Vsem prebivalcem, ki niso zaposleni »v korist skupnosti«, so odklonili vsako delitev živil. Lakota je tako postala političnо orožje komunističnih nasilnikov. Vse to se je dogajalo po določilih dveh glavnih komunističnih poglavarjev: Georgija Dimitrova in Trajka Kostova.

Georgij Dimitrov, junak pri procesu zaradi požiganja nemškega parlamenta, dolgoletni šef Kominterne, preizkušeni učenec Lenina, se je vrnil leta 1944 iz Moskve v Sofijo prav tako kot Togliatti v Italijo. Trajko Kostov, ki so ga njegovi rojaki z največjim navdušenjem osvobodili iz zaporov, se je pripravljal, da si prilasti oblast v deželi. Mož, ki je do leta 1942 vodil ilegalno komunistično partijo Bolgarije in ki je ostajal vedno v domovini, razen nekaj kratkih mesecev v Moskvi, je veljal za najsposobnejšega voditelja partije in države.

Stalin pa je ukrepal drugače. V njegovih očeh so uživali več zaupanja tisti komunisti, ki so se med vojno grели na varnem v Moskvi, kakor pa pretepači po raznih frontah. Zato je poslal Stalin Georgija Dimitrova v Bolgarijo. Ta je bil generalni tajnik KPB in kasneje tudi predsednik bolgarske komunistične vlade. Trajko Kostov se je moral zadovoljiti z vlogo drugega poglavarja v boljševizirani Bolgarski. Vendar je stari lisjak v Kremlju spregledal okoliščino, da si je Kostov pridobil v Bolgariji največ vpliva.

To je častihlepnega Dimitrova strahovito grizlo. Nevoščljivost ne vlada v nobeni družbi s tako silo kot prav med komunisti. Dimitrov je bil notorični pijanec, in ta slabost je izpodkopala njegovo zdravje. Praktično je Kostov vodil državne posle, Kostov je reprezentiral pri sprejemih, Kostov je bil poosebljena bolgarska revolucija, ki je bila izredno krvava revolucija. Tako je polagoma zašel Dimitrov popolnoma pod vpliv Kostova. Kostov pa je bil postavljen na Bolgarskem pred enaka vprašanja kot Tito v Jugoslaviji. Na strani Dimitrova se je Kostov boril v Kremlju proti Stalinovim kolonialnim metodam. Zelo verjetno je, da je Kostov nadaljeval z borbo »proč od Kremlja« tudi še potem, ko je Dimitrov že opravil svojo samoizpoved in pokoro pred starim lisjakom v Kremlju.

(Se nadaljuje)

Tradicija plesov SDD

Važnost slovenske reprezentativne družabne prireditve

Vsakoletni ples Slovenskega dobrodelnega društva je za nami. Se enkrat je pokazal, da izpolnjuje svojo vlogo ter dostojno zavzema mesto edine zares reprezentativne slovenske družabne prireditve v Trstu. Ta značaj mu daje publika, ki ga obiskuje, najlepša plesna dvorana v Trstu, v kateri se vrši, in karitativni namen, kateremu so namenjeni njegovi dohodki. Je ni slovenske prireditve v Trstu, ki bi lahko tekmovala s temi posebnimi svojstvi plesa Slovenskega dobrodelnega društva, ki je letos že četrtič gostoval v dvorani največjega tržaškega hotela Excelsior.

Dobro je, da se tega zavedamo, da slovenska javnost v Trstu to upošteva. Ne gre tu za kakšno »frakarstvo«, kakor so to nekateri očitali pobudnikom tradicije teh plesov v prejšnjih letih. Kdor je bil na teh pesih, je videl, da ne gre za razkazovanje bogastva in nadutosti, temveč za skromen, pa vkljub temu dostojen poskus, da tržaški javnosti in samim sebi dokažemo, da zmoremo tržaški Slovenci tudi kaj več kot samo navadne veselice, ki so sicer prav tako potrebne in morda celo bolj priljubljene. Ne smemo namreč pozabiti, da živimo v velikem obmorskem mestu, ki ima velike meščanske tradicije, v katerem bodo vkljub vsem spremembam še vedno obstale družabne diferenciacije, tako kot so se ohranile, oziroma se na novo uveljavljajo tudi v ljudskih demokracijah. In če se nas od strani mnogih naših someščanov druge narodnosti vedno potiska navzdol, če se nam skuša dokazati, da tako rekoč nimamo svojega meščanstva, izobraženstva in vsega tega, kar se šteje v tako imenovani srednji sloj, so več kot samo potrebne, so naravnost nujne prireditve, ki naj pokažejo, da temu ni tako, da so tudi v slovenskem prebivalstvu v sorazmerni meri zastopani vsi sloji in poklici prav tako, kakor je to pri naših italijanskih someščanih. Živimo pač v okolici in sredi družbe, ki ima določen način življenja, in smešno bi bilo zahtevati, da ne skušamo temu primerno uveljavljati tudi svoje ime.

Ob letošnjem plesu SDD moramo še posebej poudarit, da nas veseli, ko smo videli, da je to spoznanje prodrlo tudi pri naši mladini, pri mlajši generaciji slovenskih izobražencev v Trstu. S tem je podano jamstvo, da se bo tradicija plesov SDD ne samo ohranila, temveč tudi razmahnila v veliko zadoščenje vsem, ki jim je do zadovoljnega, zdravega in vsestranskega izživljanja ter uveljavljanja naše tukajšnje slovenske narodnostne skupnosti.

Vesti iz Nabrežine

Na občinski seji dne 1. t. m., kateri je predsedoval podžupan, ker je bil župan na kongresu USI v Rimu, so odobrili več sprememb v proračunu za leto 1956.

Podžupan je tudi poročal, da se bodo v kratkem začela dela za razširjenje ceste iz Sesljana k morju. Za ta namen se je odločil devinski princ, ki je lastnik vsega zemljišča na sesljanski obali ter tudi celotne ceste, ki veže vas z morjem, da daruje občini vsa potrebna zemljišča za novo ureditev te v poletnem času preobremenjene ceste.

Na seji 8. t. m. pa so najprej sprejeli resolucijo za ustanovitev proste cone. Po manj važnih zadevah je obč. svet prešel na razpravo o proračunu za leto 1957. Predvidevanih je skupno 41 milijonov lir dohodkov proti 91 milijonom lir izdatkov. Primanjkljaj znaša po tem računu nekaj čez 51 milijonov lir, katere naj bi, kot do sedaj, krila država.

Odbornik za finance, Legiša, je obrazložil na tej seji razne postavke dohodkov. Zaradi zakona št. 703 bo občina zgubila nekaj čez 3 milijone lir na trošarini. Pri izdatkih je visoka postavka za opremo novih šol in vrtcev, kar vpliva na višino izdatkov. Na celoten proračun vpliva tudi gospodarska kriza v občini, kar verjamemo, a ne delimo mnenja odbornika za finance, ki upa, da bodo kamnolomi in turizem rešili občinski primanjkljaj.

Razprava o proračunu se bo nadaljevala na prihodnji seji.

Predavanje v Nabrežini

Pevsko društvo »A. Tance« v Nabrežini vabi na predavanje, katerega bo imel v Nabrežini dr. A. Sfiligoj, obč. in pokr. svétnik iz Gorice, *v petek 22. t. m. ob 20.30* v društveni sobi na trgu v Nabrežini.

Govoril bo o vprašanju, ki zanima vse Slovence našega ozemlja: *»O VPRAŠANJU IN BORBI ZA UZAKONITEV SLOV. SOLSTVA«.*

Vljudno vabljeni vsi, ki se zanimajo za slovensko šolo.

ODBOR

Bodočnost Evrope je pričela...

Že mesece in mesece opazuje svet s strahom v srcu dogodke na Vzhodu in Jugovzhodu. Evropejci mirno motrijo, kako morijo druge Evropejce ali jih deportirajo. Nekdaj tako ponosna in ves svet vladajoča Evropa se ne more več braniti svojih lastnih grobokopov. Njeno svobodo morajo braniti ameriške divizije.

Ko se je leta 1787 trinajst ameriških držav otreslo angleškega varuštva, je postalo jasno, da se te države ločeno ne bodo mogle učinkovito braniti, niti gospodarsko napredovati. Zato so se odločile, da svojo dotedanjo razrahljano državno zvezo utrdijo v federacijo. Nova zamisel pa je naletela med ljudstvom na odločen odpor. Po nekaterih krajih so osnutek nove »ustave Združenih ameriških držav« javno sežigali. Najodločneje se je federaciji upiral New York.

Trije glavni sestavljalci osnutka ustave, Madison, Jay in Hamilton, so v newyorškem tisku v vrsti člankov obračunali z nasprotniki novega osnutka in tako javno mnenje pridobili za zamisel Združenih ameriških držav. Ti članki pod imenom »The Federalist« so še danes nekak politični brevir ameriškega ljudstva.

V enajstem članku čitamo med drugim tudi tole: »Svet lahko politično in zemljepisno razdelimo na štiri dele, ki zastopajo različne koristi. Na nesrečo treh ostalih si je Evropa več ali manj podvrgla tri. Afrika, Azija in Amerika so postopoma prešle pod evropsko oblast. Ta premoč je Evropo zapeljevala, da je smatrala za gospodarja sveta in si domišljevala, da je bilo ostalo svetovno prebivalstvo ustvarjeno samo zato, da služi Evropi. Možje, ki so se prištevali med znamenite filozofe, se niso obotavljali poudarjati telesno premoč Evropejcev. Z vso resnostjo so dokazovali, da v Ameriki degenerirajo ljudje in živali. Zatrjevali so celo, da tudi psi prenehajo z laježem, če nekaj časa uživajo ameriško ozračje.

Dejstva so vse predolgo potrjevala to evropsko prevzetnost. Mi smo poklicani, da rešimo čast človeštva in da prevzetne brate iz Evrope naučimo zmernosti. Za to delo nas bo usposobila edinost. Razcepljenje naših sil bi zahtevalo samo še nadaljnje žrtve. V ozko povezani in neločljivi federaciji si bo trinajst držav ustvarilo mogočen ameriški ustroj, ki bo stal izven nadzorstva Evrope in njenega vpliva in bo sam določeval načine odnosov med starim in novim svetom!«

Danes je položaj skoraj obrnjen. Danes imamo v Evropi ljudi, ki prav tako kot Američani iz leta 1787 govorijo o »prevzetnosti«. Pri tem seveda ne mislijo na Evropejce, pač pa na Američane. Drugi Evropejci, zatrjuje francoski pesnik Paul Valery, nagonsko hrepenijo za tem, da bi jih vladala neka »ameriška komisija«. Tretji pa verjetno pripadajo v očrt, ki ga je nekoč narisal belgijski zunanji minister Paul-Henri Spaak: »Zahodno od železne zavese živi 300 milijonov Evropejcev v strahu pred 200 milijoni Sovjetov in v strahu pred blaginjo 150 milijonov Američanov.«

Toda tudi v Evropi ne držijo vsi križem rok, ne tarnajo o izgubljeni veličini in ogražani neodvisnosti. Napori šestih držav po enotnosti in s tem po politični in gospodarski osamosvojitvi postavljajo stvaren, čeprav pogostokrat omahujoč odgovor na najrazličnejše izzivalnosti današnjih dni. Že v najkrajšem času bodo parlamenti dežel Beneluxa, Italije, Francije in Zahodne Nemčije obravnavali poleg skupnega tržišča tudi Evratom.

Skupna uporaba atomske sile in odprto evropsko tržišče, vse to bo gotovo prispevalo, da se bo glas Evrope zopet uveljavljal v svetu narodov in da postavi našo celino vsaj gospodarsko izven območij »ameriških komisij« prav tako kot izven dosega »sovjetskega valja«. Bodočnost Evrope je že pričela.

† Alojz Zega

V nedeljo 10. februarja je preminul v Trstu gospod Alojz Zega, trgovec in posestnik.

Pokojnik je bil rojen l. 1883 v Kobjeglavi na Krasu. Prišel je v Trst l. 1896, komaj 13 let star. Posvetil se je trgovini. Ko je dorastel, se je osamosvojil in je vodil lastno trgovino vzorno in z vidnim uspehom vse do leta 1934. Kot vsi naši obrtniki in trgovci onih let, se je držal starega načela: od zrna do zrna pogača, od kamna do kamna palača. Požrtvovalno delo in varčnost je tudi nagradilo Alojza Zego in njegovo gospo.

Gospod Alojz Zega je bil blaga duša, trdna kraška korenina in mož-značaj, ki je ostal do smrti zvest svojim idealom in narodnemu prepričanju. Bil je član več naših narodnih društev in je spremljal z veliko vnemo in zanimanjem razvoj našega narodnega življenja v veselih časih in v težkih dneh. Škoda za takega moža, kateremu je smrt tako rano pretrgala nit življenja. Naša javnost in vsi, ki so ga poznali, bodo ohranili pok. g. Alojza Zego v trajnem spominu. Naj bi mu bila lahka domača zemlja!

Njegovi gospe Pavli pa izražamo ob nenadomestljivi izgubi naše najgloblje sožalje.

* * *

Slovenska prosvetna matica javlja, da je njen član Alojz Zega po težki bolezni preminul v nedeljo 10. februarja.

Ob tej bridki izgubi izreka odbor SPM v imenu svojih članov družini pokojnika svoje globoko sočustvovanje.

Prebujenje indipendentistov

Razen vsake kvatre po kak razmnožen biljten »Trieste sera«, nismo od zadnjih tržaških upravnih volitev ničesar slišali ne o živih, niti pokopanih indipendentistih, če izvzamemo odhod dr. Stocca v Ameriko. Takrat, ob volitvah, je bila tržaška indipendenca zadnja politična senzacija; senzacija z neverjetno polomijo kopice odvetnikov pri opravljanju formalnih zakonskih dolžnosti za vlaganje list. Takrat se je po Trstu marsikaj šušljalo in prerokovalo. Predvsem, v čigavo malho se bodo zlili na cedilu preostali številni indipendentistični glasovi?

V predvolilnih pripravah so tudi naši novolistarji, ki si tako radi lastijo monopol slovenstva, kadar si iz njega obetajo kakršno koli razširjenje svojega političnega omizja, ki preživlja svojih sedem suhih let že od rojstva dalje, zopet enkrat pozabili na slovenstvo. S tem so najbrž hoteli potrditi »narodno zavednost« nekaterih slovenskih razumnikov, ki jim slovenstvo le toliko velja, kolikor nese, in ki so svoje glasove ob prejšnjih volitvah ob preziranju lastne vesti spuščali v indipendentistično torbo. Tem ljudem so bile slovenske politične skupine s slovenskim vodstvom in jasnimi programi verjetno vse premalo gosposke, pa s se zato zatekali pod tujčevo marelo. Med našim preprostim ljudstvom so našli lepo število oportunističnih posnemalcev.

Med njimi so celo šolniki, ki se danes pritožujejo nad dezertiranjem slovenskih otrok v italijanske šole. Pri tem pa pozabljajo, da so bili sami prav taki narodnepolitični ubežniki. Tej smetani so hoteli novolistarji podeliti svoj narodnoslovenski blagoslov, obenem pa izpričati svoja fratelančna nagnjenja, ki so pri njihovih vzornikih, učiteljih in varuhih na oni strani Fernetičev v tako neomahljivi veljavi.

Končalo pa je — kakor znano — vse po zasluženju, in tudi »junaški strmoglavci« so končali v — morju.

V nedeljo pa so se indipendentisti prebudili. V Rossettijevi mali dvorani so zborovali — novi ljudje — in tudi z novo miselnostjo. Le povejmo odkritosrčno. Tržaški neodvisneži v preteklosti dejansko niso bili neodvisni, saj so bili odvisni od titovske milosti. To jih je tudi pokopalo. To svojo usodno politično pogreško pa so spoznali za leta in leta prepozno. Čas ne počiva, razvoj ne čaka na premisleke ljudi, pač pa drvi dalje. Tržaški indipendentisti so avtobus zamudili ... Tega naj tudi »novi ljudje« ne pozabljajo! Z njimi pa naj tega dejstva tudi ne pozabljajo tisti slovenski razumniki, ki so v preteklosti s svojim narodnonezavednim političnim ukrepanjem dušili glas vesti. Vsi slovenski indipendentisti iz preteklosti so se pač lahko prepričali, da tudi na političnem prizorišču velja slovenski pregovor: Ljubo doma, kdor ga ima! Zato naj se z jasnim čelom vrnejo pod streho domače slovenske hiše! Tako bodo potolažili vest in okrepili slovensko narodno zavest na tej zemlji.

Štivan pri Devinu

V soboto 9. t. m. smo tu spremili k večnemu počitku posestnika, 71-letnega Ivana Legišo. Pokojnik je bil rojen v Dedjevasi ter se je poročil v Štivan. Bolehal je že več časa, kar je bilo vse posledica prve, a še posebno druge svetovne vojne. V prvi vojni je bil skoro ves čas na raznih frontah, v drugi pa so ga odpeljali na prisilno delo v Nemčijo.

Bil je vedno zaveden Slovenec in demokrat.

Pogreba se je udeležila zelo velika množica prijateljev in znancev iz Štivana in vseh bližnjih vasi, kar je pričalo, da je bil pokojnik povsod visoko spoštovan.

Ostalim v družini naše iskreno sožalje.

SLOVO

Z »Vulcanio« sta odpotovala v Združene države inž. Hilarij Rolli z gospo Zorko, roj. Pertot. Obema požrtvovalnima članoma naših organizacij želijo demokratični Slovenci vso srečo z iskreno željo, da bi ne pozabila domovine, kakor tudi njiju mi ne bomo pozabili.

»Vulcania« je odplula včeraj, 14. t. m. Srečno pot in nasvidenje.

Prijatelji in znanci

Nagradna vinska razstava

S sredstvi, ki jih je dala na razpolago Tržaška hranilnica s sodelovanjem Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo in Kmetijskega konzorcija, razpisuje Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo *»drugi natečaj in razstavo v tržaški pokrajini pridelanih vin«*, pod naslednjimi pogoji:

1) Natečaja se bodo lahko udeležili vsi tukajšnji kmetovalci, pridelovalci vin. Vsak kmetovalec-pridelovalec se bo lahko udeležil natečaja tudi z več vrstami vin.

Kdor se želi udeležiti natečaja, mora predložiti redno prošnjo do 28. februarja 1957, naslovljeno na Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo, ulica Ggega 6-I., Trst

2) Pristojna komisija bo obiskala kleti natečajnikov in bo od vseh vin izbrala 30 vzorcev, ki bodo razstavljeni na krajevni razstavi vin. Razstava bo prirejena v primernem paviljonu na tržaškem velesejmu.

3) Pri odbiri 30 vzorcev vin bo komisija, poleg kakovosti razstavljenega vina, upoštevala tudi racionalnost kleti, dobro vzdrževanje iste in vinske posode, povečano proizvodnjo ter količino pridelka.

4) Lastniki 30 razstavljenih odbranih vrst vin bodo morali dati na razpolago komisiji določeno količino teh vin, ki bodo prodana ob pokušanju na razstavi. Za vstekleničenje in način etikiranja vina bodo dana naknadna navodila. Vsekakor se bodo stroški krili s sredstvi, ki bodo dani na razpolago s strani Zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo in Kmetijskega konzorcija.

5) Višja komisija bo ocenila 30 razstavljenih vin ter določila vrstni red na podlagi kvalitete razstavljenih vzorcev, dalje količino, povečane proizvodnje vina, upoštevajoč pri tem tudi racionalnost kleti in vinske posode, kot to zahteva umno kletarstvo.

Dodeljene bodo sledeče nagrade:

1 prva nagrada	v znesku	30.000 lir
2 drugi nagradi	v znesku	25.000 »
3 tretje nagrade	v znesku	20.000 »
5 četrtih nagrad	v znesku	15.000 »
5 petih nagrad	v znesku	10.000 »
7 šestih nagrad	v znesku	5.000 »

Višja komisija bo lahko spremenila število in višino nagrad in namesto nagrad v denarju bo lahko dodelila tudi kolajne.

† Milan Klemenčič

V Ljubljani je umrl solkanski rojak, akademski slikar Milan Klemenčič. Pokojnik je bil v slovenskem kulturnem življenju morda ne tako močna zunanja osebnost, zato pa potrpežljiv in vztrajni kulturni delavec, ki ni hlepel po propagandnem javnem priznanju.

Milan Klemenčič se je ves posvetil lutkovnemu gledališču v dobi po prvi svetovni vojni, ko so to umetnost smatrali tudi na Slovenskem — za otroško igračkanje. Ti predsodki so po trdem in naravnost junaškem vztrajanju Milana Klemenčiča počasi izginili. Lutkovno gledališče si ni osvojilo samo otroških src in materinskih čustev, pač pa je zajelo tudi odraslo mladino in dobršen del odraslih.

Z lutkovnim gledališčem je Milan Klemenčič pričel že pred prvo svetovno vojno v Ajdovščini. Po prvi svetovni vojni je odšel v Ljubljano, kjer je ustanovil pri »Sokolu« prvo lutkovno gledališče. Sodelovala sta s svojimi prispevki pokojna slovenska pisatelja dr. Ivan Lah in Miran Jarc.

Njegovo gledališče pa je doseglo višek izpopolnitve pred drugo svetovno vojno, ko je Kemenčič privabljal gledalce z umetniškim izvajanjem svojih predstav.

Slovenski kulturni svet bo Milana Klemenčiča ohranil v najlepšem spominu.

DAROVI: Namesto cvetja na grob pok. g. Alojza Zege, poklanja gospa Leopolda Kralj iz Slivnega L 500 SDD v Trstu. — V počastitev spomina pokojnega Alojza Zege daruje družina S Tomažič SDD L 2.000. V isti namen družina Polojac L 3.000, družina M. Srebotnjak L 2.000, družina I. Marc L 2.000, A. Sirca L 1.000, gospa Leopolda Kralj iz Slivnega L 500. — Iskrena hvala!

BOLJŠA GOSTILNA na deželi išče dobro kuharico. Plača dobra. — Naslov v upravi lista.

GOSPODIČNA prijetne zunanjosti, temperamentna, srednjih let, z lastnim stanovanjem išče znanje z boljšim gospodom. — Ponudbe na upravi lista pod značko »Premožna«.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
ZA TRZASKO OZEMLJE

V soboto 16. t. m. ob 20. uri pri SV. BARBARI,
v nedeljo 17. t. m. ob 16. in 20. uri v Prosvetni dvorani v GORICI,
v ponedeljek 18. t. m. ob 20.30 v NABREŽINI,
v torek 19. t. m. ob 20.30 v BORSTU

Valentin Katajev

KVADRATURA KROGA

veseloigra v treh dejanjih

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d. d., v Trstu

Tržaška gospodarska kriza

Neštetokrat so tržaški gospodarski krogi opozorili vlado na težak položaj, ki ga preživlja naše pomorsko mesto. Rimska vlada je poslala pred letom in pol v Trst komisijo štirih visokih funkcionarjev, da bi proučili na licu mesta potrebe in nakazali rešitve različnih gospodarskih problemov. »Štirje« so poizvedovali, spraševali ... ali odtlej so se zaprli sami vase ... in obmolknili kot grob.

Doslej nihče ni izpodbil trditve, da plačuje tržaško mesto več davkov »središču« kot jih prejema iz njega. Človek se začudeno sprašuje, kam je šlo onih obljubljenih 70 milijard; kje je tistih 30 milijard »tržaškega posojila«?

Prav posebno mali tržaški trgovci in obrtniki težko občutijo težo davkov, da ne govorimo o trgovini na debelo, ki je praktično zaspala prav zaradi pomanjkanja kupcev iz zaledja in ker je mesto stisnjeno kot v srednjeveško obzidje. Najbolj pa bodo prizadele naše male trgovce nove konzumne trgovine, ki jih misli tržaška občina vpeljati tudi pri nas, ker se bo še bolj znižal njihov že itak skromen promet zaradi prenatrpanosti trgovin. Kar pa mnogi naši mali trgovci najbolj občutijo, je ravnanje Urada za cene, ki se noče sprijazniti z otipljivimi dejstvi, kot je — recimo — cena sladkorju, katerega so detajlisti primorani prodajati po 250 lir za kg, na debelo pa ga kupujejo pri grosistu po 235 lir kg. To pomeni, da mali trgovec zasluži okoli 5 od sto, medtem ko ima režijskih stroškov 11 od sto. Tako je primoran dokladati, in to ne samo na sladkorju, medtem ko industrijski proizvajalec pa mastno zasluži.

Zato so Tržaška trgovinska zbornica, občinski in pokrajinski svet, okoliške slovenske občine v živahnem prizadevanju, kako pomagati gospodarsko bolnemu Trstu, ki mora plačevati vladi 35 milijard, medtem ko jih prejme od nje le 32.

Če pomislimo, da prispeva na podlagi Vanoni-jevega zakona povprečno tržaška (skoro najrevnejša) družina 15-16 tisoč lir letnih občinskih davkov, nam je vsem popolnoma jasno, da tako ni mogoče naprej.

Trst ima vendar, kot vsa ostala mesta, pravico živeti in se razvijati, kot to zahteva njegova zemljepisna lega in njegov še vedno važen svetovni pomen pomorske luke in trgovskega središča.

Vse tržaške oblasti se sedaj trudijo, da bi Trst postal prosta cona, s čimer bi omogočili promet zalednih držav s prekomorjem skozi naše pristanišče. Edino to je rešitev za Trst. Furlansko-tržaška avtonomna pokrajina ga prav gotovo ne bo rešila, marveč samo spravila na nepomembno pomorsko mestece.

ECONOMICUS

Mladinski literarni natečaj

Slovenska prosvetna matica v Trstu razpisuje svoj *velikonočni literarni natečaj*. Najboljša dela v vezani ali nevezani besedi bodo objavljena v velikonočni številki »Demokracije«.

Prispevke je poslati *najkasneje do torka 9. aprila t. l.* na sedež društva v ulici Machiavelli 22/II. Posebna žirija bo razdelila nagrade, in sicer: prva nagrada tri tisoč lir, druga nagrada dva tisoč, tretja tisoč, četrta in nadaljnje pa v obliki knjižnega daru.

ODBOR SPM V TRSTU

NECCHI B. U. Supernova automatica

je šivalni stroj, ki uživa popolno zaupanje in z neomejeno dobo jamstva. Prodaja na 24-mesečna obročna odplačila in tudi z odkupom starih strojev katerekoli znamke. Z nakupom stroja si pridobite pravico na brezplačni tečaj za vezanje.

NECCHI „ESPERIA" v omarici stane 62.000 lir
Siva, krpa in plete moderne vezenine.

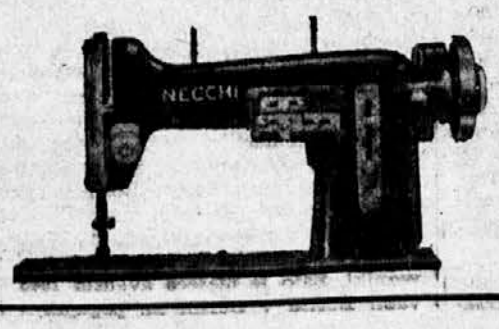

Koncesionirana trgovina:
TULLIO NATALE
TRST, ul. Battisti 12, tel. 365-33
TRZIC, Corso del Popolo 28, tel. 2772
MILJE, Calle Tiepolo 6
CERVIGNANO, Piazza Unità 17, tel. 217